

Kulturens återhämtning

I detta faktablad presenterar Myndigheten för kulturanalys en lägesbild av kultursektorns återhämtning i Sverige. Analysen baseras på data från Statistikmyndigheten SCB och Arbetsförmedlingen.

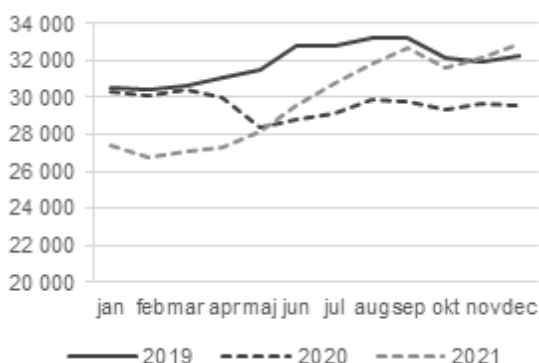
Resultaten visar tydliga tecken på att delar av kulturarbetsmarknaden har återhämtat sig efter den arbetsmarknadskris som coronapandemin förde med sig. Redan i november 2021 var antalet anställda tillbaka och översteg till och med den nivå som rådde före pandemin. Även arbetslöshetsnivåerna bland kulturskapare har sjunkit tillbaka och efterfrågan på kulturskapare är hög. Arbetsmarknaden inom kultursektorn led dock av en något mer långdragen återhämtning än arbetsmarknaden som helhet i Sverige. Men den återhämtning som vi ser gäller inte alla sysselsatta inom kulturbranschen, utan framförallt de som har anställningar. Många som är sysselsatta inom kultursektorn är egenföretagare, och för denna grupp är det ännu för tidigt att på goda grunder uttala sig om någon återhämtning. Utifrån befintlig statistik finns det tecken på att arbetsmarknadsåterhämtningen gått långsammare för egenföretagare än för de som har anställningar. I detta faktablad visar vi även att takten i återhämtningen varierar mellan kulturens olika delbranscher och att det finns geografiska skillnader inom Sverige.

Återhämtning i antalet anställda

Pandemin har drabbat yrkesgrupper och branscher mycket olika. I tidigare publikationer från Myndigheten för kulturanalys har vi visat att kultursektorn varit särskilt hårt drabbad (Myndigheten för kulturanalys, 2021:2). Vi ser nu att arbetsmarknadskrisen under pandemin inte bara blev djupare, utan också något mer långdragen för kulturbranschen än övrig arbetsmarknad, cirka ett kvartal längre. Arbetsmarknaden som helhet hade redan under sommaren 2021, i juli månad, återgått till samma anställningsnivåer som före pandemin. För kulturbranschen dröjde det emellertid fram till senhösten och november månad innan antalet anställda var återställt, vilket framgår av figur 1 nedan.

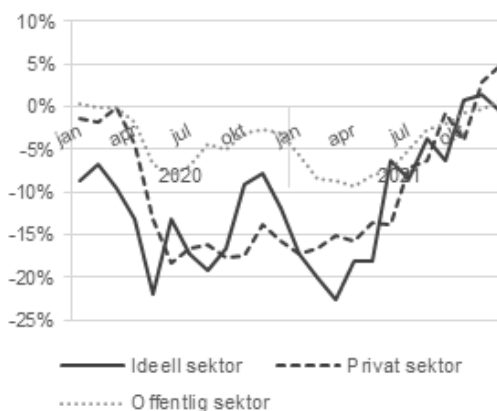
Återhämtningen till de nivåer som rådde före pandemin har skett inom samtliga sektorer inom kulturbranschen. Även om krisen var extra kännbar i de delar av kulturen som räknas till privat och ideell sektor, visar siffrorna på att den ideella sektorn nådde en återhämtning något snabbare än den privata och offentliga sektorn. Även kulturella verksamheter i privat sektor har nu återgått till nivåerna före pandemin, vilket framgår av figur 2 nedan.

Figur 1. Antalet anställda inom kulturbranschen (SNI 90–91) per månad 2019, 2020 och 2021.

Källa: SCB/AGI, egna beräkningar.

Figur 2. Förändring i antalet anställda inom olika sektorer av kulturbranschen (SNI 90–91) per månad 2020 och 2021, jämfört med motsvarande månad 2019, procent.

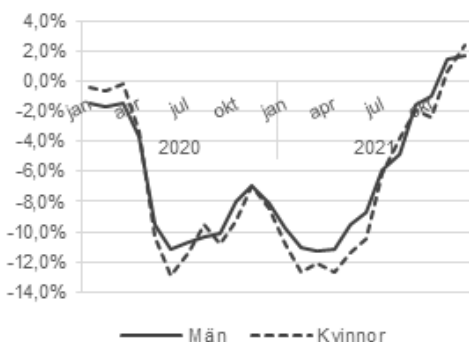

Samtidig återhämtning för kvinnor och män

Arbetsmarknadsåterhämtningen har skett samtidigt för kvinnor och män inom kultursektorn. Våra tidigare analyser av pandemins arbetsmarknadseffekter har indikerat att coronakrisen påverkat kvinnor något mer än män. Detta framgår i figur 3 nedan, som visar att tappet i antalet anställda i kultursektorn var något större för kvinnor under de två tuffaste perioderna under april–maj 2020 och 2021. Den större nedgången för kvinnor än män under krisen tycks dock inte fått några långsiktiga konsekvenser. December 2021 var antalet anställda kvinnor, såväl som män, något fler än i december 2019.

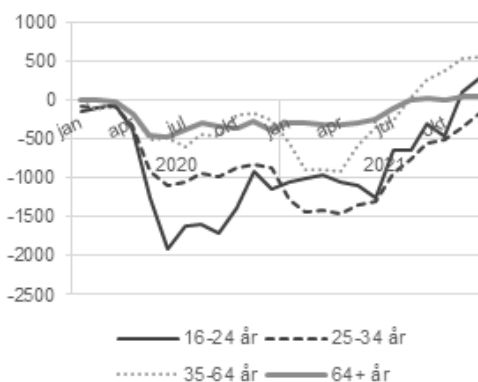
En delförklaring till utfallet i just kultursektorn är att kvinnor utgör en större andel inom de yngre åldersgrupperna i kulturbranschen, vilka drabbats extra hårt under pandemin. Att fler yngre lämnade kulturbranschen under pandemin framgår av figur 4 nedan.

Figur 3. Förändring i antalet anställda (SNI 90–91) per månad 2020 och 2021 jämfört med motsvarande månad 2019, per kön, procent.

Källa: SCB/AGI, egna beräkningar.

Figur 4. Förändring i antalet anställda (SNI 90–91) per månad 2020 och 2021 jämfört med motsvarande månad 2019, per åldersgrupp, antal.

Den yngsta åldersgruppen, 16–24 år, hade dock i slutet av 2021 återhämtat sig till nivå under normalåret 2019. Detta gäller även övriga åldersgrupper med undantag för de ”unga vuxna”, dvs. 25–34-åringar, vilka ännu inte fullt ut uppnått samma nivå på antalet anställda som under motsvarande månad före pandemin.

Den yngre arbetskraften upplevde inte bara ett kraftigare tapp i antalet anställda, återhämtningen tog också längre tid.¹ Medan antalet anställda i kärngruppen, åldersspannet 35–64 år, redan under sommaren 2021 återhämtat sig till samma nivå som före pandemin, dröjde det ända fram till de sista månaderna på året innan återhämtningen infunnit sig för de yngre åldersgrupperna. Antalet anställda i kärnan av arbetskraften, dvs. ur åldershänseende gruppen mellan 35–64 år, där man i regel arbetar heltid, följde alltså mönstret för den svenska arbetsmarknaden som helhet. För denna grupp fluktuerade antalet anställda samtidigt tydligt med pandemins olika skeenden så som den första och andra vågen, och översteg mot årets slut 2021 gott och väl motsvarande nivå före pandemin.

En het arbetsmarknad – nu fler arbetstillfällen än före pandemin

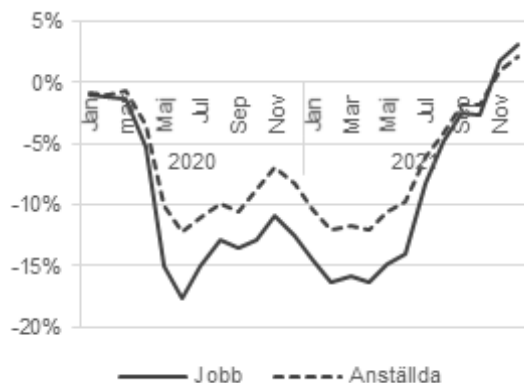
Varken för arbetsmarknaden som helhet eller i enskilda branscher är förhållandet mellan antalet jobb/arbetstillfällen och antalet personer som har anställning ett ett-till-ett-förhållande. Detta eftersom samma person kan ha flera jobb. Under pandemin har antalet jobb/arbetstillfällen minskat i betydligt större utsträckning än antalet anställda. Detta innebär att man inom kulturbranschen inte bara lidit av ett stort utflöde av kulturarbetare, samtidigt har också antalet arbetstillfällen och därmed möjligheterna till extrainkomster försvårats i än högre utsträckning. Under pandemin blev det därför betydligt svårare för de som var beroende av extraanställningar, tillfälliga säsongsjobb eller de som permanent dubbeljobbat, att få extrajobb i branschen.

Under pandemins djupaste nedgång, under juni månad 2020, var exempelvis antalet anställda mer än 4 000 eller 12 procent färre i kulturbranschen än motsvarande månad året innan. Antalet jobb däremot var samtidigt hela 6 800 färre, vilket innebar 18 procent färre arbetstillfällen. Hur antalet jobb och anställda utvecklats de senaste åren framgår av figur 5 nedan.

---

¹ En intressant observation i sammanhanget är att den genomsnittliga lönesumman per anställd konstant låg högre under pandemin än under året dessförinnan. Under 2019 var lönesumman per anställd inom SNI 90–91 i genomsnitt 28 000 per månad, medan motsvarande siffra 2020 var cirka 29 000 kr och under 2021 cirka 30 000 kr. Detta förklaras troligen bland annat av att oproportionerligt många unga och visstidsanställda, med lägre genomsnittliga löner, lämnade arbetsmarknaden. Motsvarande genomsnittliga lönesumma per månad för hela arbetsmarknaden var under 2019 32 600 kr, för 2020 33 400 kr och för 2021 34 900 kr.

Figur 5. Förändring i antalet jobb och antalet anställda inom Kulturbranschen (SNI 90–91) per månad 2020 och 2021, jämfört med motsvarande månad 2019, procent.

Källa: SCB/AGI, egna beräkningar.²

Tabell 1. De nio branscherna med högst andel dubbeljobbade i december 2021, procent.

Bransch	Andel som dubbeljobbar
Kultur, nöje och fritid	15 %
Kulturbranscherna SNI 90–91	15 %
Annan serviceverksamhet	15 %
Hotell och restaurang	14 %
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster	13 %
Vård och omsorg; sociala tjänster	11 %
Fastighetsverksamhet	11 %
Jordbruk, jakt och skogsbruk	10 %
Transport och magasinering	10 %

Färre arbetslösa kulturarbetare och stark efterfrågan

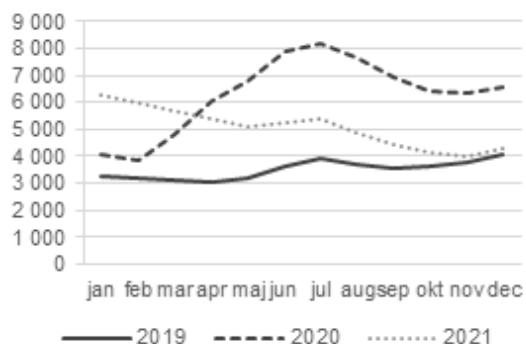
Ett kompletterande perspektiv på kulturarbetsmarknadens återhämtning är att studera arbetslöshetens utveckling. Arbetsförmedlingen har en särskild branscharbetsförmedling för de arbetssökande som har en relevant utbildning eller tillräckligt med arbetslivserfarenhet inom ett kultur- eller mediayrke³.

I figur 6 nedan framgår att antalet arbetslösa, dvs. öppet arbetslösa och sökande i program, som är inskrivna på branscharbetsförmedlingen för kultur och media pendlade mellan 3–4 000 personer per månad under hela 2019 och inledningen av 2020. Antalet arbetslösa ökade dock kraftigt från och med mars månad 2020, då pandemin inträdde. Antalet arbetslösa fortsatte att öka under våren och nådde en topp under sommarmånaderna 2020, för att sedan stabiliseras på förhöjd nivå på över 6 000 arbetslösa under resterande del av 2020 och inledningen av år 2021. Under våren 2021 började de arbetslösa kulturarbetarna att minska, för att under sommaren 2021 åter närma sig de nivåer som rått under motsvarande månader 2019. Fram emot oktober månad var antalet arbetslösa i det närmaste i nivå med siffrorna från 2019.

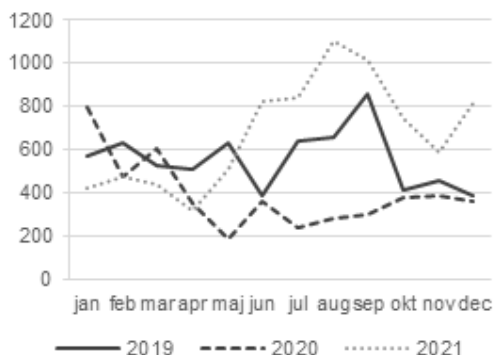
² Dubbelarbetande är beräknat som andelen anställda per bransch som har mer än en AGI-uppgift under samma månad. Att ha minst två arbetsgivare kan vara ett tecken på dubbelarbetande men en delmängd skulle kunna vara personer som bytt jobb och fortfarande fått någon form av utbetalning från den tidigare arbetsgivaren. Vi har därför laborerat med olika definitioner av dubbelarbetare och redovisar i detta faktablad den enklaste, dvs. individer med fler än en AGI per månad. Antalet dubbelarbetande sjunker något om vi sätter beloppsgränser för AGI-utbetalningarna.

³ Arbetsförmedlingens definition av kulturbranschen innefattar till skillnad från SNI 90–91 inte särskilt många tjänstemän och administratörer som arbetar i anslutning till dessa verksamheter. Dessa ligger i stället ofta i sektorn ”Offentliga tjänster”. Generellt kan sägas att de yrken som Arbetsförmedlingen för till kulturområdet har mer karaktär av skapande/produktion (även mediaproduktion).

Figur 6. Antal arbetslösa (öppet arbetslösa och sökande i program) inskrivna i branscharbetsförmedlingen för kultur och media per månad 2019, 2020 och 2021.

Figur 7. Antal nyanmälda platser för yrken som tillhör branscharbetsförmedlingen för kultur och media, per månad 2019, 2020 och 2021, antal.

Källa: Arbetsförmedlingen, egna beräkningar.

Det sjunkande antalet arbetslösa kulturarbetare korresponderar också med indikatorer på en ökad efterfrågan på arbetskraft inom kulturbranschen. Antalet nyanmälda platser dvs. lediga tjänster som arbetsgivare inom kulturområdet annonserar hos Arbetsförmedlingen respektive månad, ökade kraftigt från och med april 2021. Från omkring 400 platser per månad under årets första månader till cirka 1 100 i augusti. Under hösten 2021 sjönk antalet nyanmälda platser dock tillbaka något igen men låg ändå konstant på en högre nivå än motsvarande månader före pandemin. Den sjunkande arbetslösheten och det ökade antalet lediga platser är ytterligare indikatorer på att arbetsmarknaden för kulturarbetare är under stark återhämtning.

Aktiva egenföretagare och kombinatorer har drabbats hårt

Vi har nu konstaterat att både antalet anställda och antalet arbetstillfällen mot slutet av 2021 återgått, och till och med överstigit nivån från före pandemin. Uppgifterna om antalet anställda och arbetstillfällen baseras på s.k. AGI-uppgifter (arbetsgivardeklarationer på individnivå). AGI-uppgifterna innehåller enbart uppgifter om anställda, vilket inkluderar personer som är anställda i eget aktiebolag men däremot inte egenföretagare. Kulturbranschen är en av de branscher inom vilken egenföretagandet är mycket vanligt⁴.

För att få en uppfattning om i vilken mån även egenföretagare har återhämtat sig efter krisen studerar vi utvecklingen av antalet renodlade egenföretagare och antalet kombinatorer. Med kombinatorer avses personer som är egenföretagare inom kulturbranschen men också har en anställning i samma eller i annan bransch. Till

⁴ Våra beräkningar av aktiva egenföretagare visar att Kultur, nöje och fritid (20 %), näst efter branschen för Jordbruk, jakt och skogsbruk (64 %) är den bransch där andelen egenföretagare är högst i relation till antalet verksamma dvs. anställda + egenföretagare. Tittar vi, som i detta faktablad, på egenföretagandet inom den del av Kultur, nöje, fritid som endast avser Kulturbranschen SNI 90–91 är andelen egenföretagare 37 %.

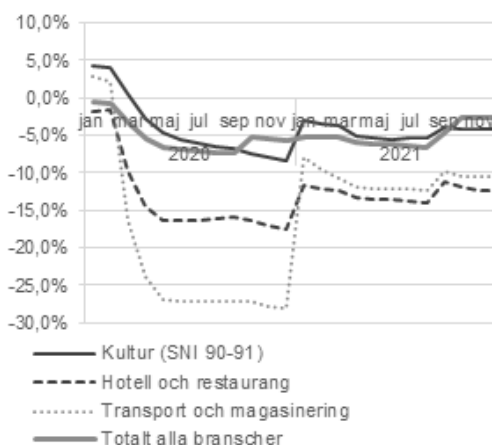
skillnad från anställda kan man vara företagare utan att ha några uppdrag eller inkomster. För att identifiera aktiva företagare har vi använt ett villkor för aktiva egenföretagare utifrån antalet personer som respektive månad har fått en månadsavisering av F-skatt samt för kombinatörer, antalet individer som under samma månad även har fått en AGI-uppgift. Detta bedömer vi ge en bra indikation på utvecklingen av antalet aktiva egenföretagare samt antalet aktiva kombinatörer.

Av figur 8 framgår att varken antalet aktiva egenföretagare eller antalet aktiva kombinatörer återställts till nivåerna som rådde före pandemin. Utvecklingen för dessa båda grupper har sett relativt likartad ut. Vidare kan vi konstatera, dels att antalet företagare och kombinatörer inte minskade (i relativa termer) lika kraftigt som antalet anställda, dels att det påbörjades en kraftig återhämtning vid årsskiftet 2020/21 som tyvärr kom av sig under sommaren 2021 och som därefter inte återupptagits. Detsamma gäller för fler av de branscher som drabbades särskilt hårt under pandemin, vilket framgår av figur 9 nedan.

Figur 8. Förändring i antalet aktiva egenföretagare och kombinatörer inom Kulturbranschen (SNI 90–91) per månad 2020 och 2021 jämfört med motsvarande månad 2019, procent.

Figur 9. Antalet aktiva egenföretagare inom de hårdast drabbade branscherna per månad 2020 och 2021 jämfört med motsvarande månad 2019, procent.

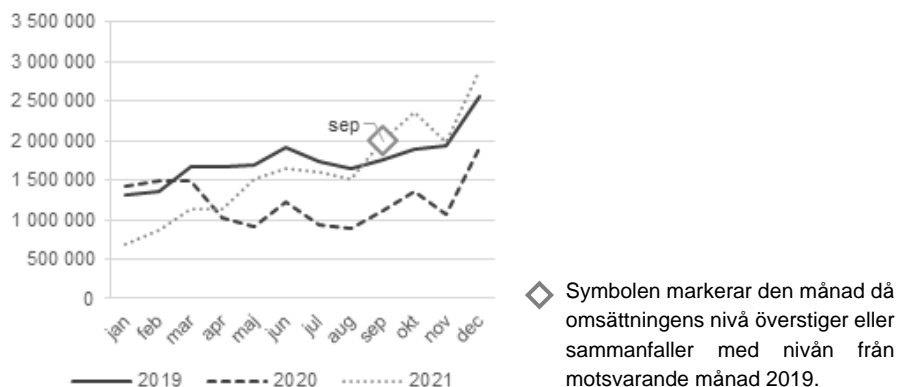

Källa: SCB/AGI, egna beräkningar.

Ekonomi återhämtas starkt i privat kultursektor

I detta faktablad har vi tidigare konstaterat att sysselsättningen i den privata sektorn av kulturbranschen drabbades av större minskningar i antalet anställda under pandemin i förhållande till verksamheter i offentlig regi. Den gradvisa lättningen av restriktioner gjorde dock att också omsättningen i den privata kultursektorn återhämtades under den sista delen av 2021. I september månad 2021 översteg omsättningen i nominellt belopp nivån från 2019 för kultursektorn i privat regi.

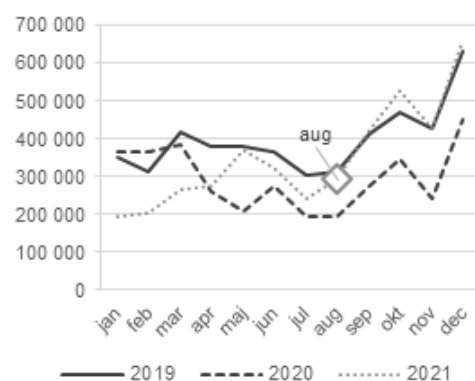
Figur 10. Omsättningens utveckling (tkr) i privat kultursektor SNI 90–91.

Källa: SCB/Momsregistret, egna beräkningar.

Kulturbranschen består av ett antal delbranscher. Nedan görs en kort genomgång av återhämtningen inom fyra av dessa. Delbranscherna som utgörs av artistisk verksamhet och dess stödföretag samt teater och konserthus och museer, drabbades hårt av pandemin till följd av publikrestriktioner, inställda evenemang och nedstängd verksamhet. Företagens omsättning föll mycket kraftigt under 2020. Stödföretag till artistisk verksamhet drabbades mycket hårt med mer än en halverad omsättning under sommaren och hösten 2020. Än större nedgång upplevde teater- och konserthusföretag för vilka omsättningen i princip var obefintlig i januari 2021.

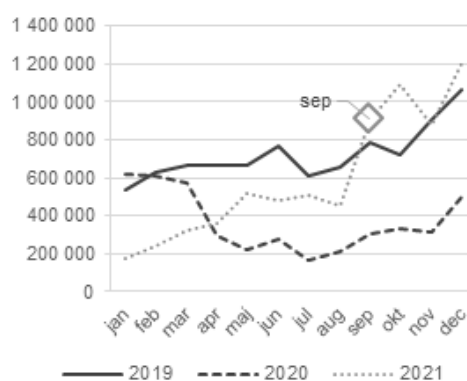
Figur 11. Omsättningens utveckling (tkr) i Artistisk verksamhet (SNI 90010).

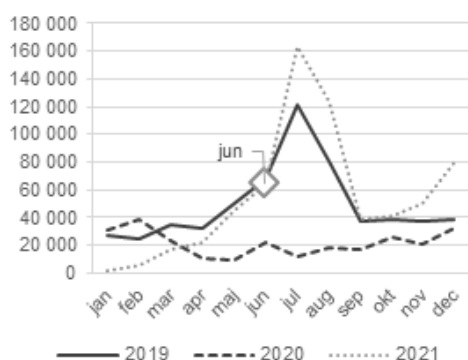
Källa: SCB/Momsregistret, egna beräkningar.

En intressant dynamik mellan de olika delbranscherna inom kulturen är att återhämtningen infann sig något tidigare i de mindre och mer konsumentorienterade delbranscherna. För stödföretag till artistiska verksamheter som tillhandahåller tjänster till företag inom de andra delbranscherna infann sig, av naturliga skäl, återhämtningen något senare eftersom de är beroende av orderingång från övriga delbranscher.

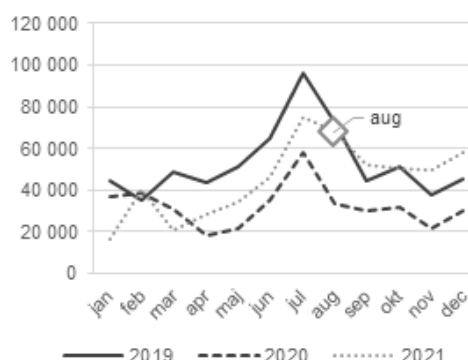
Figur 12. Omsättningens utveckling (tkr) för Stödföretag till artistisk verksamhet (SNI 90020).

Figur 13. Omsättningens utveckling (tkr) för Teater- och konserthusföretag o.d. (SNI 90040).

Figur 14. Omsättningens utveckling (tkr) för Museer (SNI 91020).

Källa: SCB/Momsregistret, egna beräkningar.

Återhämtningens geografi – skillnader inom Sverige

Väljer vi att studera utvecklingen av antal anställda i kulturbranschen per enskild kommun och efter en etablerad kommungruppsindelning⁵ kan vi identifiera ett antal geografiska mönster för återhämtningen.

I tabell 2 nedan ser vi att flest kulturarbetare av naturliga skäl finns i storstäderna och de storstadsnära kommunerna, över 50 procent av alla anställda i kulturbranschen i Sverige bor i dessa kommuner. Flest anställda har också lämnat kulturbranschen under pandemin i dessa kommuner, men i relativa tal har krisen däremot varit mer betydande utanför storstadsregionerna. Minskningen av antalet anställda i kulturbranschen, var under pandemin störst i de kommuner som betecknas som ”större städer” liksom i s.k. lågpendlingskommuner till dessa större städer. Större städer är i detta fall kommuner som Luleå, Örebro, Borås, Östersund och Sundsvall, för att ta några exempel. Lågpendlingskommuner till större städer är kommuner där mindre än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en sådan större stad. Även landsbygdskommuner, dvs. kommuner med mindre än 15 000 invånare i den största tätorten och låg pendling, har minskat markant.

⁵ Kommungruppsindelningen används för att underlätta jämförelser och analyser i olika statistiska sammanhang och är framtagen av SKR. Indelningen består av totalt nio grupper fördelade på tre huvudgrupper, där kommunerna grupperats utifrån vissa kriterier som tätortsstorlek, närhet till större tätort och pendlingsmönster.

Tabell 2. Skillnaden i antalet anställda per kommun i december månad 2019, 2020 och 2021 efter kommungruppsindelning i nio nivåer.

Anställda i Kultur SNI 90–91	december 2019	december 2020	december 2021	Förändring 2019–2020	Förändring 2019–2021
Storstäder	11 628	10 728	11 908	-8 %	2 %
Pendlingskommun nära storstad	4 954	4 567	5 044	-8 %	2 %
Större stad	7 410	6 679	7 415	-10 %	0 %
Pendlingskommun nära större stad	1 571	1 482	1 633	-6 %	4 %
Lågpendlingskommun nära större stad	1 049	871	1 019	-17 %	-3 %
Mindre stad/tätort	3 072	2 882	3 204	-6 %	4 %
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	1 155	1 095	1 189	-5 %	3 %
Landsbygdskommun	1 030	873	1 110	-15 %	8 %
Landsbygdskommun med besöksnäring	360	374	393	4 %	9 %
Totalsumma	32 229	29 551	32 915	-8 %	2 %

Källa: SCB/AGI, egna beräkningar.

När det gäller återhämtningen ser vi däremot att denna varit starkast i landsbygdskommuner. I de landsbygdskommuner som har en betydande besöksnäring däremot, har utvecklingen varit stabil på så sätt att det under arbetsmarknadskrisens svåraste period, år 2020, inte skedde någon nedgång av antalet anställda inom kulturbranschen i dessa kommuner. Denna kommungrupp är dock för liten för att vi ska kunna dra några mer långtgående slutsatser av utvecklingen. Den enda kommuntypen som vid 2021 års utgång inte återfått lika många anställda inom kulturbranschen som före pandemin, var de kommuner som klassas som lågpendlingskommuner nära större stad.